



علی پورجوادی

تاریخ مصاحبه: ۱۳۹۴/۱/۲۷

مصاحبه کننده: سیدمصطفی هاشمی یرکی

دانشکده: شیمی

سال ورود: ۱۳۶۱



- از بیوگرافی و زندگی تحصیلی و علمی تان برایمان بگویید و این که تاکنون چه اتفاقاتی را در این حوزه تجربه کرده‌اید؟

سال ۱۳۲۷ در محله قنات‌آباد خیابان مولوی تهران متولد شدم. از آنجا که پدرم علاقه‌مند به مبانی دینی بود مرا روانه یکی از مدارس تازه تاسیس جامعه تعلیمات اسلامی کرد و دوران تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در دبستان و دبیرستان جعفری اسلامی واقع در بازارچه شاهپور گذراندم. سال ۱۳۴۵ پس از اخذ دیپلم ریاضی در رشته شیمی دانشگاه ملی ایران (شهید بهشتی کنونی) پذیرفته شدم. با توجه به اینکه این رشته تازه تاسیس شده بود و برای حفظ کیفیت، سختگیری‌های خود را داشت ولی مع‌الوصف از سوی وزارتخانه به‌عنوان دانشجوی ممتاز شناخته شدم. پس از کارشناسی و گذراندن دوره خدمت نظام با عنوان افسر وظیفه زرهی در شیراز و همدان در سال ۱۳۵۱ برای ادامه تحصیل روانه فرانسه شدم. سال اول با وجود مشکلات زبان توانستم گواهینامه‌ای در زمینه شیمی- فیزیک با عنوان طیف سنجی و پیوندهای شیمیایی از مدرسه عالی مهندسی شیمی دانشگاه ارن مولوز اخذ کنم. بدین ترتیب نظر مثبت پروفسور سیگوالت را برای ادامه تحصیل در دانشگاه پاریس ۶ (پی‌یر و ماری کوری) جلب کردم. پس از انقلاب فرهنگی ۱۹۶۸ فرانسه دانشگاه بزرگ و جامع سوربن به ۱۳ دانشگاه تخصصی تبدیل شد و دانشکده علوم (فکولته دو سیانس) آن، دانشگاه پاریس ۶ یا پی‌یر و ماری کوری نام گرفت و نام دانشگاه سوربن برای دانشکده‌های ادبیات، زبان‌شناسی و علوم اجتماعی محفوظ ماند. ناگفته نماند دو دانشگاه پاریس ۶ و پاریس ۴ از سال ۲۰۱۸ در یکدیگر ادغام می‌شوند و با عنوان دانشگاه سوربن به فعالیت‌های خود ادامه خواهند داد. در سال ۱۳۵۲ دیپلم مطالعات عمیق و در سال ۱۳۵۳ دکتری سیکل سوم خود را در شیمی پلیمر دریافت کردم. استادان راهنمایم دکتر سیگوالت و دکتر اسپاسکی با توجه به نظر لطفی که نسبت به اینجانب داشتند ترتیبی دادند که دفاعیات رساله به ریاست پروفسور شامپوتیه پدر شیمی پلیمر فرانسه -در حالیکه دوران بازنشستگی خود را می‌گذراند- برگزار شود. سال ۱۳۵۴ به ایران بازگشتم و جذب اداره کل صنایع غذایی و دارویی وزارت صنایع و معادن شدم. ناسازگاری محیط با روحیه و خلق و خویم باعث شد در خرداد ۱۳۵۶ بار دیگر راهی فرانسه شوم و در همان دانشگاه ولی این بار در آزمایشگاه شیمی سنتز ماکرومولکول‌های پروفسور مارشال



مشغول شوم. در سال ۱۳۵۹ پس از اتمام دوره دکتری دولتی (یا اتا) به ایران برگشتم که همزمان با انقلاب فرهنگی و تعطیلی دانشگاه‌ها بود. پس از تاسیس ستاد انقلاب فرهنگی که بعدها نام شورای انقلاب فرهنگی را به خود گرفت مسئولیت‌هایش به دو زیر مجموعه جهاد دانشگاهی و کمیته ترجمه و تالیف و تصنیف کتب دانشگاهی محول شد و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در سراسر کشور باید با این دو زیرمجموعه همکاری می‌کردند. وظیفه اصلی جهاد امور پژوهشی و وظیفه کمیته تولید کتاب‌های دانشگاهی بود. این کمیته بعدها نام خود را به مرکز نشر دانشگاهی تغییر داد. در واقع از بدو تاسیس مرکز نشر دانشگاهی در آذر ۱۳۵۹ افتخار همکاری با این موسسه را پیدا کردم. باید بگویم مدیریت با ثبات و مستمر و نیز همکاری مشتاقانه اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها این مرکز را پس از چند سال به بزرگترین بنگاه انتشاراتی علمی خاورمیانه تبدیل کرد و الگویی برای سایر موسسات انتشاراتی دانشگاهی و خصوصی تولید کتاب شد. همکاری من با این مرکز تا سال ۱۳۸۴ برای مدت ۲۵ سال ادامه داشت که بخش مهمی از کارنامه فرهنگی خود را مدیون این همکاری می‌دانم. سال ۱۳۶۱ پس از دو سال تعطیلی، دانشگاه‌ها بازگشایی شد.

#### • پس از آن چه شد؟

بلافاصله جذب دانشکده شیمی دانشگاه صنعتی شریف شدم. البته دانشکده شیمی اولین دوره پذیرش کارشناسی را در بهمن ۱۳۶۲ انجام داد. شرایط خاصی در آن دوره بر دانشگاه حاکم بود. دانشگاه بسیاری از اعضای هیئت علمی خود را از دست داده بود. برای مثال از ۲۲ عضو هیئت علمی دانشکده شیمی تنها شش نفر به اسامی دکتر ارشدی، نجفی، معطر، تریوگوسیان، مستقیم و مهندس موسوی تا زمان باز نشستگی خود در دانشکده حضور داشتند. از تحصیلات تکمیلی تنها تعداد انگشت شماری دانشجوی ارشد باقی مانده بودند که بیشتر علاقه‌مند به امور سیاسی بودند. این افراد با استخدام چند فارغ‌التحصیل همین دانشکده زیر نظر جهاد دانشگاهی با در اختیار داشتن ۶ آزمایشگاه پژوهشی به طور مستقل به امور پژوهشی می‌پرداختند. بعدها در سال ۱۳۶۸ جهاد دانشگاهی ضمن انتقال وسایل آزمایشگاهی به ساختمان‌های جدید خود واقع در ضلع شمال شرقی دانشگاه منتقل شد. فعالیت تازه دانشگاه با جنگ تحمیلی همزمان شده بود و بدین ترتیب شرایط و اولویت‌های



خاصی حاکم بود. فراموش نمی‌کنم یکی از موشک‌هایی که جلوی دانشکده شیمی فرود آمد گرچه در یکی از روزهای تعطیل اتفاق افتاد و خوشبختانه خسارت جانی نداشت ولی به ساختمان دانشکده و به‌ویژه به آزمایشگاه‌های آن خسارت زیادی وارد کرد. پنجره‌ها از چارچوب درآمده بودند صدها شیشه مواد شیمیایی شکسته شده و خرده شیشه‌های آن‌ها تا عمق دیوارهای بتنی فرورفته بودند. خوشبختانه انبارهای مواد شیمیایی دانشکده که به لحاظ مقدار و تنوع یکی از مجهزترین انبارهای موجود در دانشگاه‌های کشور بود صدمه‌ای ندید. با توجه به سرما و وضعیت نابسامان و مسائل ایمنی مدیریت دانشگاه تصمیم گرفت برای نیمسال دوم سال تحصیلی ۶۶-۶۷ همه کلاس‌ها را در طبقه اول و دوم هتل استقلال (هیلتون سابق) برگزار کند و این کار انجام شد. در آن ترم تحصیلی درس‌های عمومی و آزمایشگاه‌ها حذف و فقط درس‌های تخصصی در هتل برگزار شد. یادمان نمی‌رود حتی پس از بازگشت به دانشکده یک تا ۲ ترم بسیاری از پنجره‌های کلاس‌ها و آزمایشگاه‌ها شیشه نداشت و با نایلون پوشیده شده بود. بعدها هم به‌علت کمبود شیشه، هر نوع شیشه‌ای که در بازار بود به پنجره‌ها نصب می‌شد. خیلی مایل بودم در محل اصابت موشک یادبودی ساده با لوحی از شرح واقعه نصب شود اما به‌رغم پیگیری‌هایی که شد این کار عملی نشد. خوشبختانه، دانشگاهیان باوجود شرایط سخت جنگ و تحمل مشکلات و کمبود امکانات به‌خوبی توانستند از عهده برگزاری دوره‌های تحصیلی برآیند. دانشکده شیمی اولین دوره کارشناسی ارشد را در سال ۱۳۶۵ با پذیرش سه دانشجو و اولین دوره دکتری را در سال ۱۳۷۰ با دو دانشجو آغاز کرد. با افزایش تدریجی دانشجویان تحصیلات تکمیلی امور پژوهشی نیز جان تازه‌ای گرفت. بنده اولین دانشجوی دکتری را در سال ۱۳۷۶ پذیرفتم و تاکنون بیست نفر در این مقطع دانش‌آموخته شده‌اند. همگی‌یشان به‌عنوان عضو هیئت علمی در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی کشور خدمت می‌کنند. البته در مقطع کارشناسی ارشد نیز قریب شصت نفر رساله خود را زیر نظر اینجانب گذرانده‌اند. حاصل تلاش آنان انتشار بیش از ۱۸۵ مقاله در مجلات بین‌المللی و ۱۲۰ مقاله در همایش‌های داخلی و بین‌المللی بوده‌است. برای تامین مواد شیمیایی اگرچه انبار دانشکده شیمی از پیش از انقلاب یکی از غنی‌ترین انبارهای شیمیایی در کشور بود و نیازهای دانشکده را تا حدودی تامین می‌کرد اما دانشگاه نیز در برآورده کردن نیازهای دانشجویان همکاری خوبی داشت. این در حالی‌ست که به لحاظ دستگاه‌های پژوهشی همیشه با مشکل مواجه بودیم. در مجموع به‌نظر می‌رسد دانشگاه صنعتی شریف نتوانسته در این



مدت همپای دیگر دانشگاه‌ها نسبت به تامین و نوسازی دستگاه‌های پژوهشی خود گام‌های موثری بردارد. ناگفته نماند در این ارتباط وزارت علوم نسبت به وزارت بهداشت همیشه ضعیف‌تر عمل کرده است. دانشگاه صنعتی شریف پیشتاز بودن خود را مرهون سه عامل می‌داند. این عوامل جذب کادر هیئت علمی قوی، گزینش رتبه‌های بالای دانشجویان مستعد و همکاری کادر اداری دلسوز است.

عضوشورای برنامه نویسی گروه شیمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (۱۳۹۰-۱۳۶۹)، عضوگروه واژه‌گزینی شیمی و شورای واژه‌گزینی فرهنگستان زبان و ادب فارسی (۱۳۷۴ تاکنون)، رییس دانشکده شیمی دانشگاه صنعتی شریف (۱۳۹۳-۱۳۸۷)، استاد نمونه کشوری (۱۳۸۵)، پژوهشگر برتر استان تهران (۱۳۸۶)، دانشمند برتر کشورهای اسلام (۱۳۸۷) (COMSTEC)، پژوهشگر نمونه دانشگاه صنعتی شریف در پنج دوره (۱۳۷۸، ۱۳۸۱، ۱۳۸۶، ۱۳۸۷، ۱۳۹۲)، یک درصد اول پراستنادترین شیمیدان جهان براساس رتبه‌بندی ISI، شیمیدان برجسته شیمی آلی کشور از طرف انجمن شیمی ایران (۱۳۹۲) و (۱۳۹۴).

